

СПІВЗАСНОВНИКИ:

Державна наукова установа
"Книжкова палата України імені Івана Федорова";
Харківська державна академія культури

Шеф-редактор — Сенченко М.
Головний редактор — Давидова І.
Заступниця головного редактора — Васьківська О.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Давидова І. — д-р наук з соц. комунікацій, проф.
(голова редколегії), Україна
Сенченко М. — д-р техн. наук, проф. (заступник голови
редколегії), Україна
Кобелєв О. — д-р наук з соц. комунікацій, проф., Україна
Гандзюк В. — канд. наук з соц. комунікацій, доц., Україна
Ільганасва В. — д-р іст. наук, проф., Україна
Киричок А. — канд. наук з соц. комунікацій, доц.,
Україна
Лопатовська І. — д-р філософії, доц., США
Мар'їна О. — д-р наук з соц. комунікацій, доц., Україна
Маркова В. — д-р наук з соц. комунікацій, проф.,
Україна
Мацюк Г. — канд. наук з соц. комунікацій, Україна
Сербін О. — д-р наук з соц. комунікацій, Україна
Ткаченко В. — д-р техн. наук, проф., Україна
Федушко С. — канд. техн. наук, доц., Україна
Шейко В. — д-р іст. наук, проф., Україна
Шпак В. — д-р іст. наук, проф., Україна

**Рекомендовано до друку вченою радою Книжкової
палати України (протокол № 1 від 25.01.2024).**

Відповідальна за випуск — Жданова Н.
Коректура — Панченко Є.
Комп'ютерні складання та верстання — Алексанян А.

Журнал "Вісник Книжкової палати" Атестаційною колегією
Міністерства освіти і науки України віднесено до наукових
фахових видань України в галузі соціальних комунікацій
(наказ МОН від 29.06.2021 № 735).

*Використання у будь-якій формі матеріалів, що опубліко-
вані в журналі, узгоджується з редакцією. Посилання на
видання обов'язкові. Авторські оригінали не повертаються.
Редакція не завжди поділяє точку зору авторів статей.*

Редакція, видавець і виготовлювач: Державна наукова
установа "Книжкова палата України імені Івана Федорова".

Адреса: просп. Л. Каденюка, 27, Київ, Україна, 02094
Тел.: +380 (44) 292-01-34 (приймальня),
+380 (44) 292-30-11 (редакція)
Факс: +380 (44) 296-71-15
E-mail: visnyk@ukrbook.net

CO-FOUNDERS:

Ivan Fedorov Book Chamber of Ukraine
State Research Institution;
Kharkiv State Academy of Culture

Editorial director — Senchenko M.
Editor-in-Chief — Davydova I.
Deputy Editor — Vaskivska O.

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD:

Davydova I. — Dr of Social Communication, Prof. (chairman
of the editorial board), Ukraine
Senchenko M. — Dr of Technical Sciences, Prof. (deputy
chairman of the editorial board), Ukraine
Kobieliev O. — Dr of Social Communication, Assoc. Prof., Ukraine
Handziuk V. — PhD of Social Communication, Assoc. Prof.,
Ukraine
Ihaneaeva V. — Dr of Historical Sciences, Prof., Ukraine
Kyrychok A. — PhD of Social Communication, Assoc. Prof.,
Ukraine
Lopatovska I. — PhD, Assoc. Prof., USA
Mariina O. — Dr of Social Communication, Assoc. Prof., Ukraine
Markova V. — Dr of Social Communication, Prof., Ukraine
Matsiuk H. — PhD of Social Communication, Ukraine
Serbin O. — Dr of Social Communication, Ukraine
Tkachenko V. — Dr of Technical Sciences, Prof., Ukraine
Fedushko S. — PhD of Technical Sciences, Assoc. Prof., Ukraine
Sheyko V. — Dr of Historical Sciences, Prof., Ukraine
Shpak V. — Dr of Historical Sciences, Prof., Ukraine

**The Academic Council of the Book Chamber recommends
printing this Bulletin (Protocol № 1 від 25.01.2024).**

Editor — Zhdanova N.
Proofreader — Panchenko E.
Computer layout — Aleksanyan A.

The Board of Attestation of the Ministry of Education and Science
designed the Bulletin of the Book Chamber of Ukraine as the
professional scientific publication of Ukraine in the field of social
communication. (Order of the Ministry of Education and Science
of Ukraine No. 735 of June 29, 2021).

*You can use the materials printed in the Bulletin by an agreement
with editorial staff. A reference to publications is necessary.
Manuscripts are not returned. Editors are not always agreeing with
point of view of the author.*

Ivan Fedorov Book Chamber of Ukraine, State Research
Institution is the editorial office, publisher and manufacturer.

Address: Av. L. Kadenuk, 27, Kyiv, Ukraine, 02094
Tel.: +380 (44) 292-01-34 (reception),
+380 (44) 292-30-11 (editors)
Fax: +380 (44) 296-71-15
E-mail: visnyk@ukrbook.net

З М І С Т

СТОРИНКА ШЕФ-РЕДАКТОРА

СЕНЧЕНКО М. Визначні дати в житті друкованої книги
та Книжкової палати України 3

КНИГОЗНАВСТВО. ВИДАВНИЧА СПРАВА

МИЛЬЧЕНКО Л. Експорт книжкової продукції, міжнародні книжкові ярмарки,
популяризація мови та літератури — складники іміджу Франції 8

РЕЦЕНЗІЇ

МАКАРОВА М. Питання національного бібліографічного обліку
крізь призму європейського досвіду 18

СОЦІОКОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

СЕНЧЕНКО М. Ера домінування Розуму 21

ЦУРИНА Е. Інтерпретація невербальних сигналів у роботі журналіста 26

ПАВЛЕНКО Т. Українсько-польська співпраця в галузі освіти:
контент-аналіз наукового журналу "Освітологія" 34

ЛЕБІДЬ Т. Проблеми цифровізації пам'яток
та електронного обліку музейних колекцій 40

БІБЛОТЕЧНА СПРАВА

ІЛЬНИЦЬКИЙ В. Простір для творення у бібліотеці для дітей як середовище
креативу та новітніх інформаційних технологій 47

C O N T E N T

CHIEF-EDITOR'S PAGE

SENCHENKO M. Significant dates in the life of a printed book
and the Book Chamber of Ukraine 3

BOOKSCIENCE. PUBLISHING

MYLCHENKO L. Export of book products, international book fairs, popularization
of language and literature are factors of France's image 8

REVIEWS

MAKAROVA M. The issue of national bibliographic accounting
through the prism of European experience 18

SOCIAL COMMUNICATION TECHNOLOGIES

SENCHENKO M. The era of the domination of Mind 21

TSURINA E. The interpretation of nonverbal cues in the journalistic practice 26

PAVLENKO T. Ukrainian-Polish collaboration in the field of education:
content analysis of the scientific magazine "Osvitohiia" 34

LEBID T. Problems of digitalisation of monuments and electronic records of museum collections 40

LIBRARIANSHIP

ILNITSKYI V. Makerspace as a space in a children's library
creativity and the latest information technologies 47

36. Le Prix du livre Sciences pour tous. *Sciences pour tous*. URL: <https://www.sciencespourtous.org/prix-du-livre-sciences-pour-tous/>.
37. Le Printemps des Poètes. *Ministère de la Culture*. URL: <https://www.culture.gouv.fr/Nous-connaître/Evenements-nationaux/Le-Printemps-des-Poetes>.
38. Le Prix lycéen du livre de philosophie. *Cairn.info*. URL: <https://www.cairn.info/revue-l-enseignement-philosophique-2017-1-page-3.htm>.
39. Le Labo des histoires. *Linkedin*. URL: <https://www.linkedin.com/company/labo-des-histoires>.
40. Agendas des manifestations littéraires et salons du livre en region. *Bookinou*. URL: https://www.mybookinou.com/blog/les-meilleurs-salons-du-livre-jeunesse-de-francene34?gclid=Cj0KCQiAr8eqBhD3-ARIsAlEbuMzxVQ7l4de4vOPRzAB4hJdwSvGWixE2pt1a_PYuu6VSftGSfJcnTlAaIS4EALw_wcB.
41. Le SNE et l'AILF signent une charte pour améliorer la diffusion des livres français dans le monde. *Sne*. URL: <https://www.sne.fr/actu/le-sne-et-lailf-signent-une-charte-pour-ameliorer-la-diffusion-des-livres-francais-dans-le-monde/>.
42. 3 questions à... Anne Martelle, Présidente du Syndicat de la librairie française. *Sne*. URL: <https://www.sne.fr/actu/3-questions-a-anne-martelle-presidente-du-syndicat-de-la-librairie-francaise/>.

*Larysa Mylchenko,
Senior Research
of the Media Monitoring Department
of the Book Chamber of Ukraine*

***Export of book products, international book fairs,
popularization of language and literature
are factors of France's image***

The article examines the factors that influence the image of France in the world and allow to conduct a powerful foreign policy and influence international politics.

As the main components of this study, attention is focused on the export of book products of the French Republic to the countries of the world, numerous international book fairs and measures to popularize French literature, languages and cultures in the world.

The article presents how France implements a planned policy to attract the young generation to reading, and defines the role of various organizations in the preparation and implementation of events aimed at popularizing French culture.

It is concluded that the analyzed components of the formation of the image of France, which stimulate the strengthening of the influence of its culture on global socio-economic processes and the nature of interstate relations, are a powerful tool of the country's foreign policy.

Keywords: *components of a positive image of France; international exhibitions; export of book products; popularization of the French language and culture*

Надійшла до редакції 12 січня 2024 року

РЕЦЕНЗІЇ

***Питання національного бібліографічного обліку
крізь призму європейського досвіду***

Прокопенко Л. Національний бібліографічний облік: досвід європейських країн / М-во культури та інформ. політики України, Нац. б-ка України ім. Ярослава Мудрого. Київ, 2023. 152 с. URL: <https://elib.nlu.org.ua/object.html?id=14684>.

Лілія Сергіївна Прокопенко, кандидатка історичних наук, доцентка, головна бібліотекарка науково-дослідного відділу Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого — має значний досвід викладацької й наукової роботи: у Національній академії керівних кадрів культури і мистецтв, Київському національному університеті культури і мистецтв, Європейському університеті, Київському столичному університеті імені Бориса Грінченка, Національній бібліотеці України імені Ярослава Мудрого та інших установах.

У 2023 р. опубліковано електронне наукове видання "Національний бібліографічний облік: досвід європейських країн". Його авторка —

У широкому колі наукових інтересів дослідниці питання національного бібліографічного обліку (НБО) посідають особливе місце. Зокрема, на рівні дисертаційного дослідження Л. Прокопенко вивчала внесок Бібліографічної секції ІФЛА у розвиток національної бібліографії (НБ). І надалі діяльність цього підрозділу залишається об'єктом постійної уваги дослідниці. Вона систематично висвітлює проекти секції, аналізує документи й досліджує роль цього структурного підрозділу Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій та установ у розвитку НБ країн світу. Окрім того, Л. Прокопенко ґрунтовно вивчала НБ Чехії, Нідерландів і Швеції. Ретельне всебічне дослідження НБО у країнах Європи на сучасному етапі стало логічним підсумком та узагальненням багаторічних напрацювань ученої.

Як слушно зазначає авторка у вступі до нового видання, сьогодні поточна НБ є майже в усіх європейських країнах. Вона спирається на міцні історичні традиції й досвід, адже поточний національний бібліографічний облік було започатковано саме в Європі у другій половині XVII — у XVIII ст.

Л. Прокопенко доволі глибоко розкриває коло питань, пов'язаних із розбіжностями між наявністю фундаментальних, теоретичних і практичних розробок із НБ у країнах Європи, з одного боку, та браком належного опрацювання цього доробку в Україні, з іншого.

Дослідниця виявила та проаналізувала 35 НБ, які обліковують видання 36 країн Європи (національну видавничу продукцію Ірландії опрацюють у НБ Великої Британії). У вступі описано причини, які унеможливили вивчення НБ Албанії, Ватикану, Ліхтенштейну, Монако, Сан-Марино та Словаччини.

Наукова розвідка Л. Прокопенко спирається на напрацювання Бібліографічної секції ІФЛА. Зокрема, авторка використала методик, застосовану в довіднику секції "Поширені практики національних бібліографій" (Common Practices for National Bibliographies) та в Реєстрі національних бібліографій ІФЛА (National Bibliographic Register). Фактографічні матеріали, репрезентовані у виданні, зібрані авторкою самостійно та віддзеркалюють відомості щодо НБО європейських країн станом на травень—серпень 2023 р.

Рецензоване електронне наукове видання є комплексним дослідженням сучасного стану поточного НБО в Європі: проаналізовано органі-

заційні засади підготовки, моделі, сфери використання та групи користувачів НБ; розглянуто основні правила й стандарти, які застосовують у національному бібліографічному обліку.

Структура видання, умотивована його метою, завданням і змістом, чітка й містить вступ, чотири розділи, додатки, таблиці, діаграми, перелік скорочень та умовних позначень, бібліографічний список.

У першому розділі авторка розкриває організаційні засади поточного НБО. Дослідниця схарактеризувала ключові завдання національних бібліографічних агентств, функції яких у країнах Європи виконують переважно національні бібліотеки, а саме: вироблення, обґрунтування та оприлюднення принципів і критеріїв відбору документів для НБО. Важлива частина першого розділу — параграф, присвячений обов'язковому примірникові документів, що становить базу НБО майже у всіх країнах ЄС. Дослідниця проаналізувала чинні законодавчі й нормативно-правові документи, що регулюють доставляння обов'язкового примірника в національні бібліографічні агентства Європи й підготовку НБ на їх основі. У першому розділі також розкрито питання об'єктів обліку, оперативності підготовки НБ і Програми СІР.

Другий розділ присвячено моделям НБ. На підставі аналізу продукції національних бібліографічних агентств країн Європи авторка зробила висновок, що розвиток інформаційних технологій, зростання витрат на виробництво та розповсюдження призвели до поступової відмови від друкованих форматів і запровадження електронних у більшості країн. Л. Прокопенко дослідила формати, у яких сьогодні випускають НБ в Європі. На особливу увагу заслуговує параграф, у якому проаналізовано сучасні вимоги до НБ, зокрема в електронних форматах, практика стягнення плати за НБ та послуги на її основі.

У третьому розділі подано інформацію щодо правил і стандартів НБ країн Європи. У кожній із них відповідальним за вичерпність і надійність бібліографічних даних у НБ є національне бібліографічне агентство, зокрема за створення повних бібліографічних записів на документи, видані у країні; розроблення, ухвалення й уведення в дію національних стандартів, уніфікованої методики та принципів каталогізації, гармонізованих із міжнародними, наприклад, стандартами бібліографічного опису

(ISBD); запровадження ідентифікаційних систем (ISBN та ISSN), класифікаційних систем (УДК, ДКД), комунікативних форматів, що дають змогу здійснювати міжнародний обмін бібліографічною інформацією, впроваджувати національні та міжнародні стандарти й принципи конвертації алфавітів, авторитетного контролю, метаданих та ідентифікаційних найменувань електронних об'єктів тощо.

У четвертому розділі дослідниця окреслила сфери застосування сучасних НБ, основні групи користувачів та їхні потреби. Авторка зауважує, що, окрім традиційних користувачів поточної НБ, якими є бібліотеки, книжкова торгівля, видавці, учасники систем управління інтелектуальними правами, державні органи, індивідуальні особи, до електронних НБ звертаються також програмні засоби — спеціальні комп'ютерні програми й застосунки, інтегровані або розподілені системи пошуку та збирання інформації (наприклад, пошукові роботи).

Ці програмні засоби можуть належати іншим бібліотекам, закладам культури, комерційним агентствам, агрегаторам метаданих, видавцям та іншим організаціям, які використовують якісні метадані, здобуті з НБ. Потреби різних користувачів передбачають наявність сучасних технологічних вимог і додаткових умов безпеки, які слід брати до уваги під час створення багатофункціональної електронної НБ.

Усі розділи видання "Національний бібліографічний облік: досвід європейських країн" мають однакову структуру: після викладу узагальнених даних і висновків про стан питання в європейських країнах наведено багато прикладів — типових чи, навпаки, унікальних — з практики окремих країн. Такий ретельний аналіз дає змогу розглядати видання як повноцінний довідник із НБО європейських країн.

Високий науковий рівень викладу теоретичного й фактографічного матеріалу у рецензованому виданні вдало поєднано з його доступністю. Текст доповнено 18 таблицями, у яких деталізовано інформацію окремо по кожній країні, 25 діаграмами, що поліпшує сприйняття інформації. Задля кращого унаочнення спільних тенденцій розвитку, притаманних окремим групам НБ, у всіх таблицях країни Європи згруповано за окремими регіонами: Північна,

Південна, Східна, Західна та Центральна Європа.

Текст дослідження супроводжено великою кількістю посилань на різноманітні джерела.

Окрім наукових публікацій, основною базою дослідження слугували вебсторінки (за наявності — вебпортали) НБ європейських країн, зазвичай подані у структурі вебсайтів національних бібліотек, вебсайти інших бібліотек та установ, які беруть участь або мають стосунок до НБО в окремих країнах. Як зазначила дослідниця, для уточнення питань, пов'язаних із законодавчою і нормативно-правовою базою, на яку спирається функціонування національної бібліографії в певній країні, а також аспектів управління національним бібліографічним агентством і НБ в окремих випадках вона опрацювала інформацію з вебсайтів відповідних міністерств та відомств європейських країн.

Видання має цінний додаток — рекомендований до подальшого поглибленого вивчення питання структурований бібліографічний список, який охоплює літературу за останні 25 років.

Перелік рекомендованих джерел містить 182 бібліографічних описи 15 європейськими мовами й розкриває загальні питання НБО в європейських країнах і досвід окремих із них.

Основні положення та результати дослідження, репрезентовані у виданні "Національний бібліографічний облік: досвід європейських країн", можуть бути використані у практиці впровадження позитивного зарубіжного досвіду для вдосконалення НБ України, а також в освітньому процесі у закладах вищої освіти та системі підвищення кваліфікації бібліографів і бібліотекарів.

Це фундаментальне наукове дослідження призначено для широкого кола науковців і практиків — бібліографів, видавців, бібліотекарів, освітян, а також для здобувачів вищої освіти.

Марія Макарова,
кандидатка культурології,
доцентка кафедри
інформаційних комунікацій
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка

Надійшла до редакції 17 січня 2024 року